Regeringen

JANUAR 2020

Råd til velfærd i alle kommuner

– mere retfærdig udligning

Social- og Indenrigsministeriet

Indhold

Råd til velfærd i alle kommuner 5

Bunden opgave at fremtidssikre udligningssystemet 7

Flere penge fra by til land 11

De bredeste skuldre skal bære mere 14

Et Danmark, som hænger bedre sammen 17

Reform af styreformen i København, Aarhus, Odense og Aalborg 21

Dem med størst udfordringer skal have mest hjælp 23

Svar på bundne opgaver skaber stabilitet 27

Råd til velfærd i alle kommuner

Danmark er for lille til store forskelle.

Alle kommuner skal have mulighed for at tilbyde gode børnehaver, skoler, plejehjem og anden lokal velfærd. Det er en forudsætning for, at Danmark hænger sammen.

I dag har kommunerne meget forskellige grundvilkår for at yde den velfærd, som borgerne med rette kan forvente. Nogle kommuner har en god økonomi, fordi de har mange borgere og virksomheder, som tjener gode penge, og derfor betaler meget i skat til kommunekassen.

Andre kommuner har ikke samme skatteindtægter. Til gengæld har disse kommuner ofte relativt flere udgifter til for eksempel sygdomsramte eller ledige borgere, som har brug for hjælp.

Det betyder, at velfærdssamfundet kan se meget forskelligt ud alt afhængig af, hvilken kommune man bor i.

Det nære demokrati er en vigtig dansk værdi. Borgere i en kommune skal selv kunne bestemme, hvad deres skattekroner skal gå til, og hvor høj skatten i kommunen skal være. Men når forskellene i kommunernes grundvilkår bliver for store, trækker det Danmark skævt – både socialt og geografisk.

Udligning får Danmark til at hænge bedre sammen
Derfor har Danmark et udligningssystem, der – som ordet siger – udligner forskellene mellem de mest velhavende og mest pressede områder i Danmark. Det er en solidarisk ordning, hvor de bredeste skuldre bærer et ansvar, som rækker ud over deres egen kommunegrænse.

Udligningen gør for eksempel, at der i alle dele af landet er råd til pædagoger, til at lappe huller i vejen og bygge en ny skole. På den måde holder udligningen også hånden under lokalsamfund.

Regeringen indgik i september 2019 aftale med kommunerne om deres økonomi i 2020, hvor kommunerne fik et markant løft af rammerne for den lokale service og anlægsinvesteringer. Så udgifterne kan følge med flere børn og ældre. Med udligningsreformen tager regeringen det næste skridt i arbejdet med at sætte velfærden først.

De bredeste skuldre skal bære mere
Regeringens reform vil tage hånd om to udfordringer.

For det første ønsker regeringen, at forskellene i Danmark ikke bliver for store. Med udligningsreformen vil vi derfor flytte flere penge fra de mere velhavende kommuner til mindre velhavende kommuner. Samtidig tilfører vi 500 millioner kroner i nye penge, som skal bidrage til, at kommunerne har finansiering til den aftalte velfærd.

For det andet vil vi rette op på en række ubalancer i udligningssystemet, som er opstået over årene, fordi systemet ikke afspejler samfundsudviklingen i tilstrækkelig grad.

Det giver sig udslag i, at nogle kommuner systematisk får tilført for få penge i forhold til deres udgifter, mens andre kommuner bliver systematisk overkompenseret. Uden handling vil den udvikling blive værre.

Alle borgmestre ønsker, at gøre det endnu bedre for netop deres borgere. Det er både prisværdigt og forståeligt.

Regeringens opgave er at passe på hele Danmark – med råd til ordentlig velfærd i hele landet.

Boks 1

Forslag i regeringens udligningsreform

Forslag, der får Danmark til at hænge bedre sammen

- Én fælles landsudligning. Hovedstadsudligning og provinsudligning afskaffes
- Nyt hovedstadstilskud målrettet udsatte hovedstadskommuner
- Én milliard kroner målrettet udsatte yderkommuner
- Et knæk i selskabsskatteudligningen
- Øget refusion i dyre socialsager

Forslag, der giver luft i budgettet til ekstra velfærd

- Reform af styreformen i København, Aarhus, Odense og Aalborg

Forslag, der skaber en mere retfærdigt udligning

- Loft over rabat til de mest velhavende kommuner i overudligningsordning
- Flere penge til kommuner med mange svage ældre
- Større vægt på sociale udgiftsbehov
- Boligkriterier skal følge med udviklingen
- Au pairs skal ikke udløse tilskud
- Kommuner, som skal bidrage mere, kan vælge at sætte skatten op
- Rimelig overgang til nyt system

Forslag, der løser bundne opgaver

- Kriterie for faldende indbyggertal stabiliseres
- Beskæftigelsestilskuddet omlægges til generel udligning
- Justering af udlændingeudligningen
- Datagrundlaget gøres mere robust med reformen
- Bagudrettet kompensation for skævhed i udligningen

Bunden opgave at fremtidssikre udligningssystemet

Regeringen vil rette op på en række systemubalancer i udligningssystemet, som er opstået, fordi systemet ikke er blevet justeret tilstrækkeligt i takt med samfundsudviklingen. Det gør, at udligningen på visse områder bliver uretfærdig eller ikke virker efter hensigten.

Regeringen ser det som en bunden opgave at rette op på de ubalancer, som er skabt. Det er en forudsætning for solidarisk omfordeling, at det sker ud fra klare kriterier, som er objektive, opdaterede og fagligt funderet.

Opdateringen af systemet vil påvirke kommunerne forskelligt. Nogle kommuner vil dårligt kunne mærke det – for andre vil det få større konsekvenser.

Regeringen har identificeret følgende problemer ved det nuværende system:

Faldende indbyggertal. I dag flyttes penge til kommuner, som har faldende indbyggertal. Det er en vigtig del af hjælpen til de kommuner, som har sværere vilkår. Men tilskuddene er blevet så store, at selv små udsving i indbyggertallet kan udløse store og uforudsigelige udsving i kommunens økonomi. For eksempel kan det, at én enkelt familie på fire personer flytter til en kommune, betyde at kommunen mister et tilskud på omkring 600.000 kr. Og skævheden er vokset år for år. Kompensationen per fraflyttet borger er tredoblet på fem år.

Forsikrede ledige. I dag fordeles beskæftigelsestilskuddet med udgangspunkt i historiske tal for forsikrede ledige i kommunerne. Det afspejler ikke udviklingen i dag. Fordelingen af beskæftigelsestilskuddet bliver derfor mere og mere skæv. Nogle kommuner får tilskud, der overstiger deres faktiske udgifter. Andre kommuner – og særligt de store bykommuner – bliver systematisk underkompenseret, så deres udgifter år efter år overstiger de tilskud, de får.

Udlændinge med ikke-vestlig baggrund. I dag flyttes penge gennem den særlige udlændinge udligning til kommuner, som har mange indbyggere med udenlandsk baggrund. Det er vigtigt for at kunne hjælpe de kommuner, som har mange udgifter til integrationen. Tilskuddene i ordningen er dog større end de faktiske udgifter. Og udlændingeudligningen bliver tilmed mere og mere skæv over tid.

Datakvalitet. Det har vist sig, at eksempelvis tidspunktet for kommunale registreringer, som indgår i de officielle statistikker, som udligningen er baseret på, kan komme til at påvirke, hvad en kommune får i udligningstilskud. Det skaber mistillid til systemet, hvis der kan rejses tvivl om selve datagrundlaget. Regeringen vil derfor lukke hullerne i systemet, så datagrundlaget bliver så retfærdigt og objektivt som muligt.

Boks 2

Hvorfor er udligning vigtigt?

Kommunernes grundvilkår er vidt forskellige. Det gælder både kommunernes forudsætninger for indtægter og udgifter.

Nogle kommuner står med større udfordringer end andre. For eksempel har nogle kommuner mange ældre, syge eller ledige borgere. Andre har mange udgifter til at bekæmpe parallelsamfund eller hjælpe udsatte familier. Ofte har kommuner med høje sociale udgifter også lave skatteindtægter.

Udligningen er fundamentet for, at der er råd til ordentlig velfærd *i hele landet*.

Figur 1

Kommuneskatten uden udligning

Uden udligning skal Lolland sætte skatten op fra 27,0 til 41,9 procent for at opnå samme indtægter. Mens Gentofte kan sænke kommuneskatten fra 22,8 til 9,7 procent.

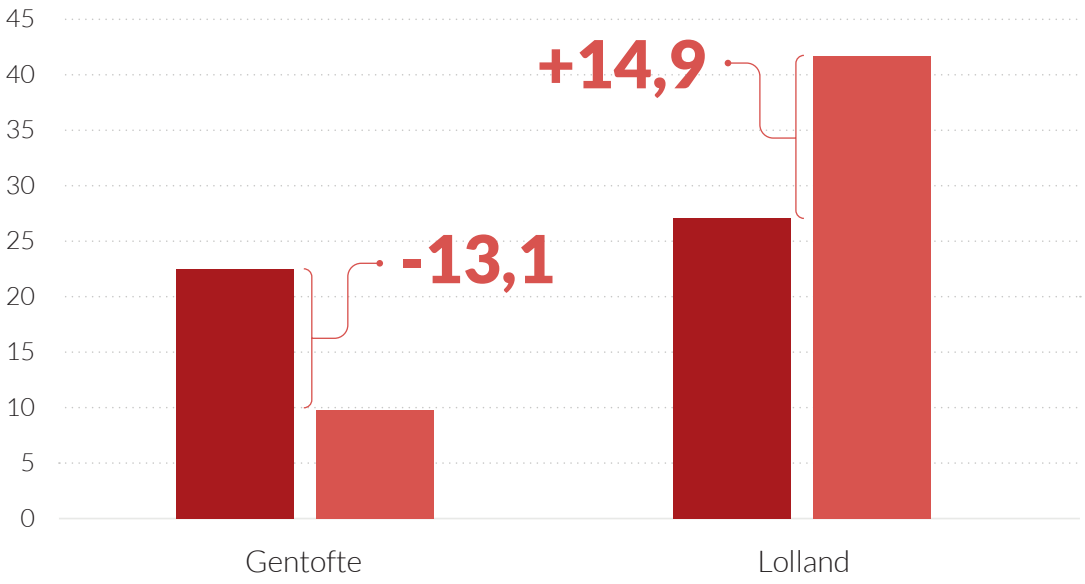

Boks 3

Udligningssystemet

Udligningssystemet omfordeler mellem kommuner. På tværs af landsdele. Mellem land og by. Omfordelingen er særligt til gavn for yderkommunerne, mens bykommunerne har bidraget stadigt mere.

I 2020 er 66 kommuner modtagere, mens 32 kommuner er bidragsydere. Det er de mest velhavende kommuner, der bidrager til de øvrige kommuner.

Det er kommuner som Lolland, Ishøj og Brøndby, der i dag modtager mest i udligningstilskud pr. indbygger, mens kommuner som Gentofte, Rudersdal og Hørsholm bidrager mest.

Slap a'
CREME FRAICHE
Carlsberg

Flere penge fra by til land

Regeringen vil med udligningsreformen flytte penge fra by til land og groft sagt fra øst mod vest. De mere velhavende bykommuner, der især er placeret omkring og nord for København, skal afgive mere til de udfordrede yderkommuner, såsom øerne og landdistriktskommuner i Syd-, Vest- og Nordjylland.

Med regeringens udligningsreform flyttes 1,4 mia. kr. fra hovedstadsområdet til landets øvrige kommuner. De fem mest velhavende kommuner i hovedstadsområdet – Gentofte, Rudersdal, Hørsholm, Lyngby-Taarbæk og Dragør – skal til sammen betale ca. 0,6 mia. kr. af de 1,4 mia. kr. Pengene går blandet andet til kommuner, som har det økonomisk svært.

Bykommunerne under ét skal bidrage med 600 mio. kr. mere. Det gælder særligt kommuner nord for København og de store byer omkring Aarhus. Men det gælder også kommuner, som de senere år har oplevet vækst og fremgang, som for eksempel Favrskov, Silkeborg og Skanderborg.

Boks 4

Fakta

Befolkningen i østjyske kommuner som Horsens, Favrskov, Odder, Silkeborg, Skanderborg og Aarhus er fra 2014 til 2019 steget med 5,7 procent og med 5,0 procent for kommunerne i hovedstadsområdet. Gennemsnittet for hele landet er på 3,2 procent.

Grundlaget for kommunernes skatteindtægter er for både de østjyske kommuner og kommunerne i hovedstadsområdet i denne periode steget med 16 pct. Gennemsnittet for hele landet er på 13 pct.

30 yderkommuner vil samlet set få 950 mio. kr. ekstra tilført. Det er kommuner som Lolland, Langeland, Guldborgsund, Tønder, Vesthimmerland og Frederikshavn. 24 øvrige kommuner vil samlet set få tilført ekstra 250 mio. kr.

Især de syd- og vestsjællandske kommuner tilføres flere penge. Disse kommuner er bl.a. kendetegnet ved mange socialt udsatte borgere.

Antallet af kommuner, som får tilført flere penge med reformen, overstiger antallet af kommuner, som skal aflevere penge. 58 kommuner vil få en gevinst med regeringens udligningsreform. 34 kommuner vil skulle afgive mere. Og for seks kommuner vil virkningerne af reformen være omtrent neutrale. Det skyldes blandt andet, at staten tilfører ekstra 500 mio. kr. i finansiering, der går til et særligt tilskud til ø- og yderkommuner.

Figur 2

Vi flytter fra byer til yderområder. Omfordeling mellem kommune

Bykommuner i især hovedstadsområdet og mindre bykommuner i bl.a. Østjylland skal afgive mere for, at de øvrige kommuner i Danmark kan få mere. Staten tilfører ekstra 500 mio. kr. til systemet.

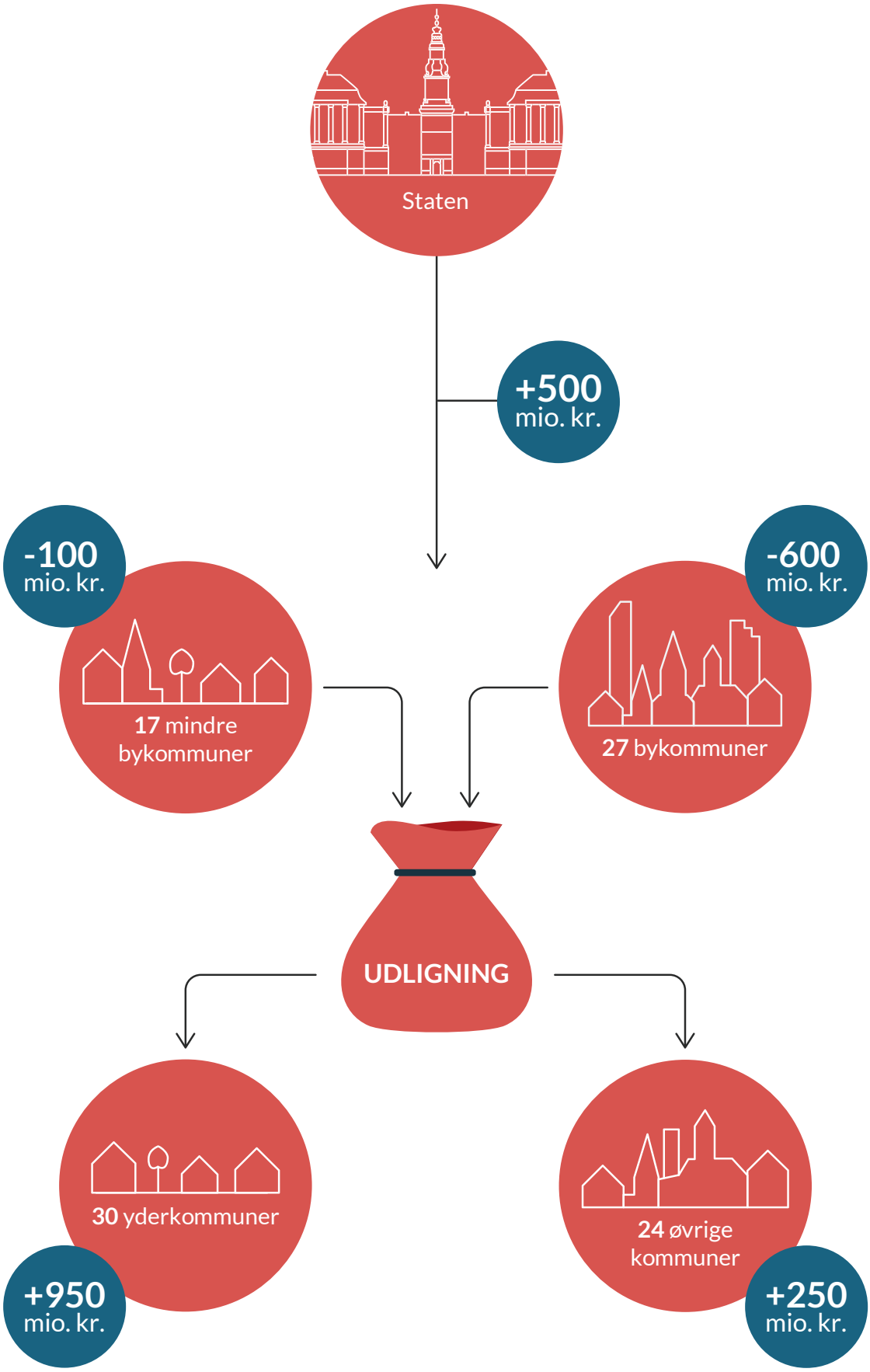

De bredeste skuldre skal bære mere

Udligningssystemet bygger på, at de bredeste skuldrer løfter et ansvar, som rækker ud over deres egen kommunegrænse.

Med reformen vil regeringen øge de mest velhavende kommuners bidrag. Det er kommuner, som har mange borgere med pæne indtægter, som derfor betaler forholdsvis mange penge i skat.

Det betyder, at kommuner med de største udfordringer får flere midler til at løse dem. Det er kommuner, hvor udviklingen er gået i den forkerte retning og har gjort udfordringerne større. Her er særligt tale om yderkommuner på Sjælland, Fyn og i Jylland.

Nogle kommuner vil opleve at få færre midler, fordi de er blevet overkompenseret, som følge af ubalancerne i det nuværende system. De har gennem en årrække fået tilskud, der oversteg deres faktiske udgifter.

Det kan selvfølgelig mærkes i kommunekassen, når de ekstra penge forsvinder. Men det er ikke retfærdigt at undlade at rette op på forældede kriterier. Når én kommune modtager, skal en anden betale.

Eksempelvis har genopretningen af beskæftigelsestilskuddet betydning for kommuner som Kerteminde og Horsens, da de får et mindre tilskud, når overkompensationen fjernes. Samlet afbødes noget af nedgangen af andre elementer i reformen, som trækker i den modsatte retning.

Boks 5

Med reformen får Odsherred og Kalundborg Kommuner tilført relativt mest, mens Gentofte Kommune skal bidrage med relativt mest.

Målt i kroner og ører er det Københavns Kommune, der skal bidrage mest, mens Guldborgsund Kommune modtager mest. Men betydningen afhænger af, hvor mange indbyggere og hvor godt et indkomstgrundlag kommune har.

Figur 3

Sådan flytter vi pengene. Virkningerne af regeringens udligningsreform

Regeringen ønsker, at kommuner med vækst, tilflytning og gode skattegrundlag skal øge hjælpen til de kommuner, som af forskellige årsager har det svært.

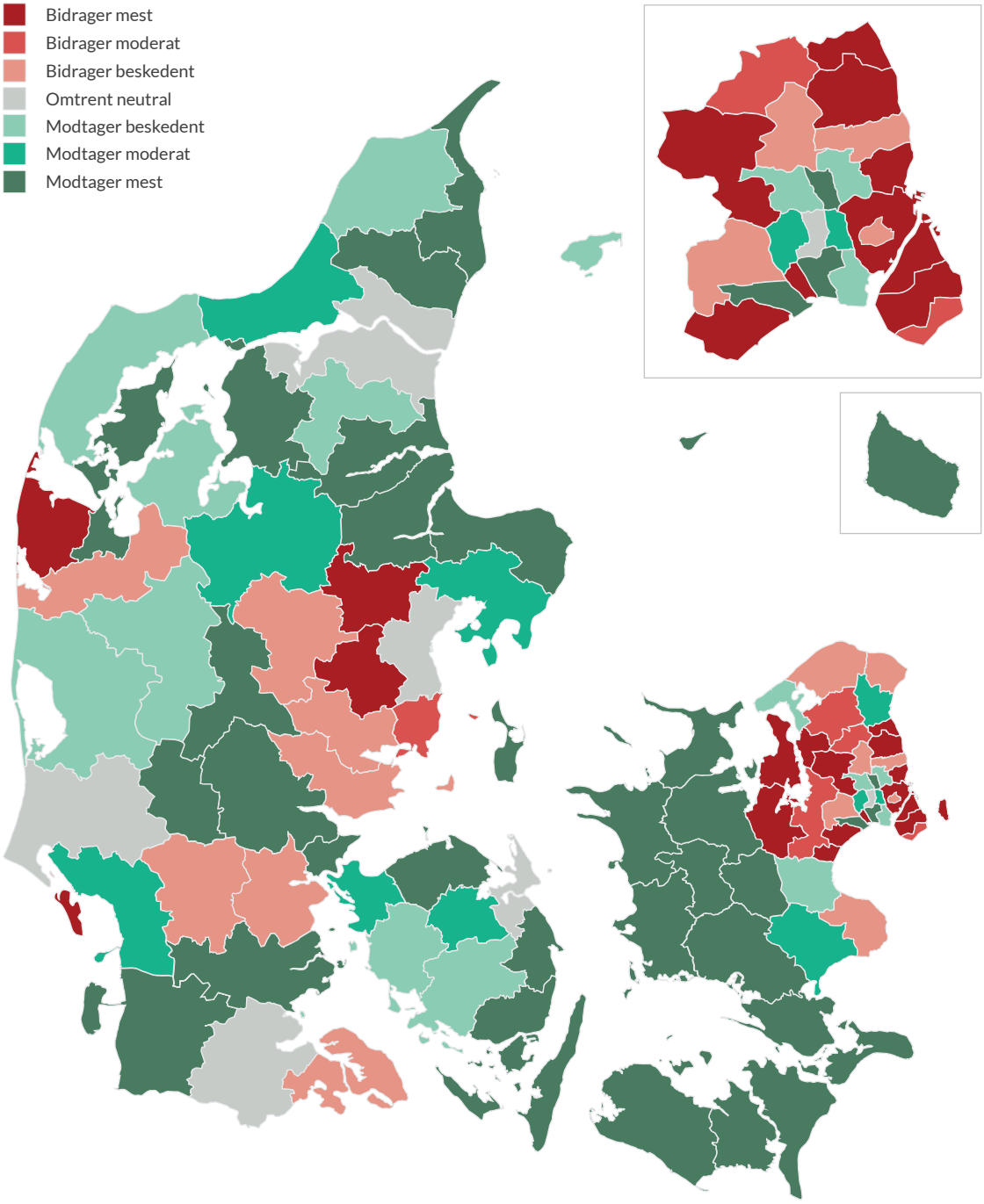

Reformvirkningerne er opgjort i procent af kommunens beskatningsgrundlag. Mørkegrønne kommuner modtager mest, mens røde kommuner er dem, som bidrager mest.

Det nuværende system omfordeler allerede i betydeligt omfang mellem kommunerne. Med udligningsreformen vil regeringen tage endnu et skridt mod et mere retfærdigt Danmark. Med reformen udlignes der mere, og der flyttes flere penge fra by til land.

Efter udligningsreformen vil der samlet blive omfordelt omkring 20 milliarder kroner mellem kommunerne i den generelle udligning. Hertil kommer de nye tilskud til udsatte yderkommuner og hovedstadskommuner.

Figur 4

Det nye Danmarkskort. Samlet omfordeling efter regeringens udligningsreform

Regeringens reform tager et skridt videre og udligner endnu mere. Kortet viser, hvem der modtager og hvem, der bidrager mest samlet set i den generelle udligning. Hertil kommer de nye tilskud til udsatte yderkommuner og hovedstadskommuner.

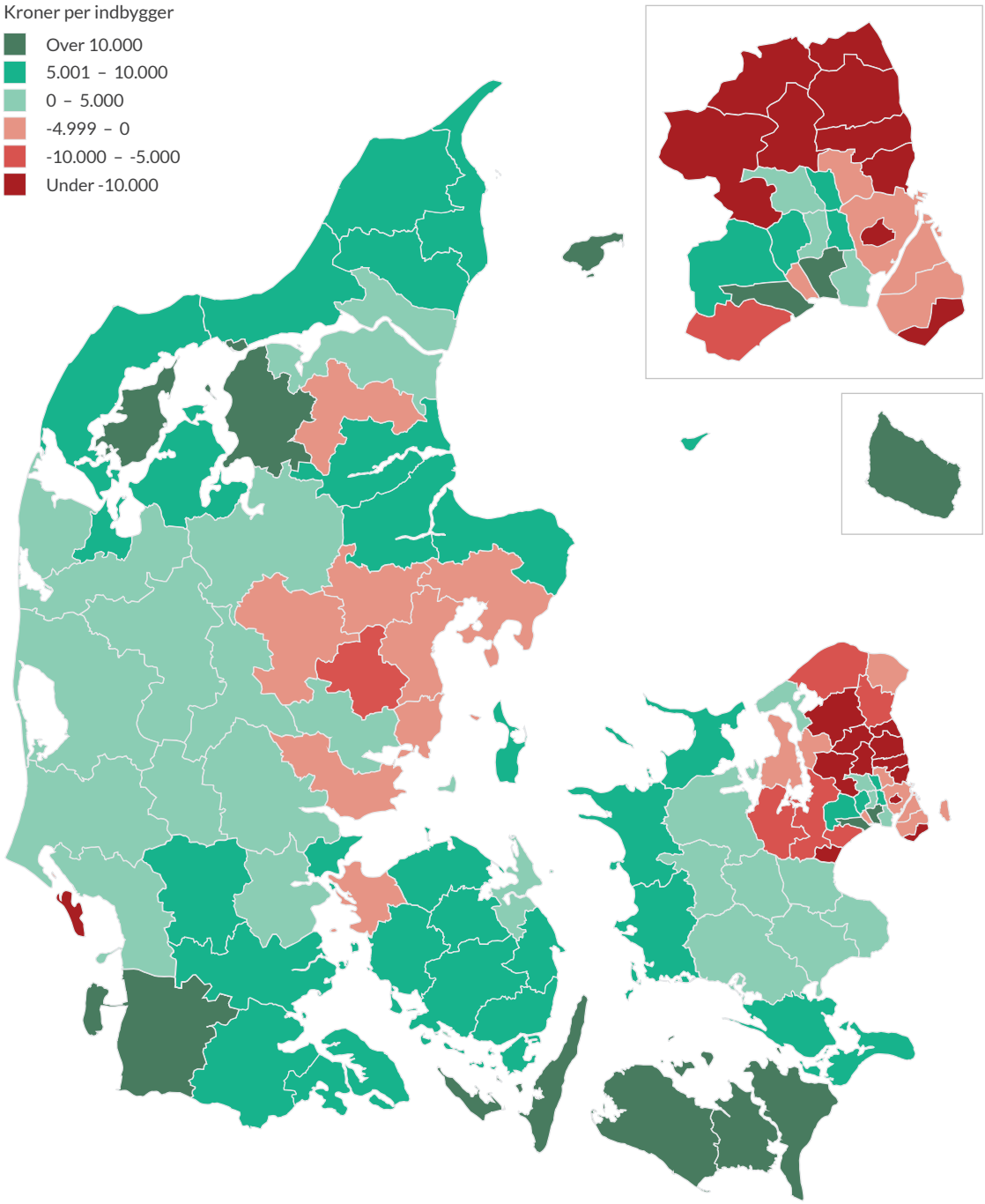

Omfordelingen i den generelle udligning er beregnet inkl. den særlige kompensationsordning og opgjort i kroner per indbygger. Mørkegrønne kommuner modtager mest i udligning, mens røde kommuner er dem, der afgiver mest.

Et Danmark, som hænger bedre sammen

Med udligningsreformen ønsker regeringen at skabe et Danmark, der hænger bedre sammen.

Den økonomiske fremgang er størst i de store byer og omkring hovedstaden. Arbejdspladser etableres, familier flytter til og nye muligheder opstår. Andre steder i Danmark er det sværere at følge med. Det er kommuner, hvor arbejdspladser lukker, unge flytter væk og efterlader en stor andel af borgere, som har brug for velfærdssamfundets ydelser.

Forskellene mellem yderkommuner og bykommunerne er blevet for store. Derfor vil regeringen øge omfordelingen mellem kommunerne.

Én fælles landsudligning. Hovedstadsudligning og provinsudligning afskaffes
I dag består udligningen både af udligning på tværs af landet (landsudligningen), en særskilt mellem kommuner i hovedstadsområdet (hovedstadsudligningen) og et ekstra udligningstilskud til kommuner i provinsen (provinsudligningen). Det betyder, at der er forskellige udligningsniveauer i forskellige dele af landet. Det bidrager til at gøre systemet indviklet.

Tiden er løbet fra den opdeling af Danmark. I stedet vil regeringen skabe en mere gennemskuelig ordning, som udligner på tværs af hele landet.

Regeringen foreslår:

- Indførelse af én fælles landsudligning, så alle kommuner har samme grundregler.
- Hovedstadsudligningen, som den kendes i dag, afskaffes og erstattes med et nyt hovedstadstilskud.
- Provinsudligningen (det særlige udligningstilskud til provinskommuner med højt strukturelt underskud) fjernes.

Ved at afskaffe hovedstadsudligningen, som vi kender den i dag, bliver det muligt at øge omfordelingen fra Nordsjælland og hovedstadskommunerne til resten af landet. Samtidig holder regeringen holde hånden under hovedstadskommuner, som har særlige udfordringer. Det gælder særligt Københavns Vestegn og kommuner i udkanten af hovedstadsområdet.

Nyt hovedstadstilskud målrettet udsatte hovedstadskommuner
Når hovedstadsudligningen fjernes, får de mest velhavende hovedstadskommuner en umiddelbar gevinst. Men de mest velhavende hovedstadskommuner skal fortsat bidrage til at løse de økonomiske udfordringer, der er i de mest udsatte hovedstadskommuner.

Det giver mening, at hovedstadskommunerne hjælper hinanden, fordi befolkningen i hovedstadsområdet bevæger sig mere på tværs af kommunegrænserne end andre steder i landet. Fremfor at have alt i én kommune – boliger, arbejdspladser og indkøbsmuligheder – så er nogle hovedstadskommuner kendetegnet ved en mindre varieret sammensætning. Eksempelvis kommuner med mange boliger med mellemindkomst-familier og få virksomheder. Med meget socialt boligbygger eller slet intet. I hovedstadsområdet klumper tingene sig sammen på en anden måde end i resten af landet.

Regeringen forslår:

- Et målrettet tilskud til udsatte hovedstadskommuner med udfordringer såsom boligsociale forhold, mange indvandrere eller dårligere sundhed..
- Tilskuddet finansieres af bidrag fra alle hovedstadskommuner og et ekstra bidrag fra de mest velhavende kommuner.
- Det nye hovedstadstilskud er en justering af den nuværende hovedstadspulje og erstatter hovedstadsudligningen.

Én milliard kroner målrettet udsatte yderkommuner
Nogle kommuner ligger langt fra storbyerne, har flere sociale udfordringer og lange afstande til arbejdspladserne. De har brug for mere hjælp for at kunne levere en ordentlig velfærd.

Regeringen forslår:

- Ekstra 1 mia. kr. årligt målrettet til udsatte yderkommuner med bl.a. mange ældre, få arbejdspladser og mange førtidspensionister.
- 500 mio. kr. er ny finansiering, der kommer fra staten. Kommunerne finansierer selv de resterende 500 mio. kr.
- Særtilskudspuljen til kommuner med vanskelige økonomiske vilkår videreføres.

Et knæk i selskabsskatteudligningen
Flere virksomheder placerer sig i en industriklynger inden for en enkelt kommune. Det skal den enkelte kommune kunne understøtte. Regeringen ønsker derfor at justere selskabsskatteudligningen.

Den enkelte kommuner beholder selv en del af indtægterne fra selskabsskatten. Staten får den anden del. Det har derfor betydning for en kommunes økonomi, hvor mange virksomheder, der er i kommunen, og hvor store selskabsskatteindtægterne er.

Regeringen foreslår:

- Et knæk i udligningen af selskabsskatten. Knækket fastsættes til 50 procent over landsgennemsnittet..
- Kommuners indtægter fra selskabsskat, der ligger under knækket, udlignes med 45 procent og med 50 procent for indtægter over knækket.
- Afskaffelse af ordningen, hvor nogle kommuner af historiske årsager får et nedslag i selskabsskatteudligningen.

Øget refusion i dyre socialsager
Det kan være en stor udgift for en kommune, når de dyre sager på socialområdet rammer. Men økonomiske hensyn må ikke stå i vejen for den rigtige sociale indsats.

Kommunerne skal have større budgetsikkerhed for de faktiske udgifter. Regeringen ønsker derfor at øge refusionen for særligt dyre sociale indsatser. Det skal gælde både børn og voksne.

Regeringen foreslår på børneområdet:

- Alle søskende i en søskendeflok indgår i én samlet refusionssag. I dag skal der være mindst 4 anbragte søskende, for at refusionssagerne kan samles.
- Indsatsen til søskende kan summeres, uanset om de modtager en indsats i hjemmet eller er anbragt. I dag er det kun anbringelser.
- Refusion på 75 procent for udgifter over godt 2 mio. kr.

Regeringen foreslår på voksenområdet:

- Forenkling af ordningen ved at nedsætte beløbsgrænserne for refusion til voksne på 25 og 50 procent, så de følger grænserne på børneområdet.
- Refusion på 75 procent for udgifter over godt 2 mio. kr.
- Fortsat refusion for borgere, efter de er fyldt 67 år.

Forslagene vil samlet set betyde, at flere sager kan blive omfattet af refusion og nogle af højere refusion end i dag.

Den øgede refusion finansieres af kommunerne i fællesskab over bloktilskuddet. Dermed vil kommunerne under ét, som i dag, solidarisk betale til de kommuner, der har de faktiske udgifter til de dyre socialsager. Det hænger godt sammen med en mere retfærdig udligning.

Boks 6

Nye beløbsgrænser for refusion på både børne- og voksenområdet i dyre social sager

Med regeringens forslag vil der fremover være tre knæk i den centrale refusionsordning:

25 procent refusion for beløb mellem 830.000 kr. og 1.629.999 kr.
50 procent refusion for beløb mellem 1.630.000 kr. og 2.049.999 kr.
75 procent refusion for beløb over 2.050.000 kr.

Reform af styreformen i København, Aarhus, Odense og Aalborg

De store byer har af historiske årsager mulighed for at anvende særlige styreformer. København, Odense og Aalborg Kommuner har såkaldt mellemformstyre med delt administrativ ledelse, mens Aarhus Kommune har magistratsstyre.

Regeringen foreslår at ændre styreformen i de fire største kommuner. Det vil skabe bedre rammer for at flytte midler fra administration på rådhuset til velfærd hos borgerne. Ambitionen er, at kommunerne skal kunne fjerne dobbeltarbejde i forvaltningerne.

Regeringen vil lade København, Aarhus, Odense og Aalborg beholde den administrative besparelse. Det vil give de fire kommunerne mulighed for at omprioritere pengene til velfærdsforbedringer i kommunerne. Jo mere kommunen formår at spare på administration, jo flere penge vil den have til andre formål.

Regeringen foreslår:

- Styreformen i København, Aarhus, Odense og Aalborg Kommuner ændres, så den daglige administrative ledelse af forvaltningen samles i en fælles administrativ ledelse, der består af borgmesteren og fagborgmestre eller rådmænd. I dag varetager hver fagborgmester eller rådmand ledelsen af sin del af forvaltningen.
- Den nye styreform baseres på mellemformstyre, hvor udvalgsformændene vælges ved forholdstalsvalg og skal være medlemmer af økonomiudvalget. Regler for valg af udvalgsformænd i de fire kommuner ændres således ikke.
- Styreformen ændrer ikke på, at den umiddelbare forvaltning af kommunens sager varetages af udvalgene.
- Udvalgsformændene fuldtidsvederlægges og beholder deres titler som rådmænd og fagborgmestre.

Det er vurderingen, at der er betydelige besparelser forbundet med ændrede styreformer i de fire største kommuner – på den gode side af en kvart milliard kroner.

Dem med størst udfordringer skal have mest hjælp

Kommunernes vilkår for at levere velfærd til danskerne er vidt forskellige. Danmark er blevet mere opdelt. Forskellene mellem land og by er blevet større. De forskelle vil regeringen udligne, så kommuner med størst udfordringer får mest hjælp.

Loft over rabat til de mest velstående kommuner i overudligningsordning
I dag får velhavende kommuner med lav skat en rabat i det beløb, de skal aflevere i udligning. Det sker gennem en overudligningsordning.

Eksempelvis har Gentofte Kommune et gennemsnitligt skattegrundlag på 387.000 kr. pr. indbygger og Danmarks laveste kommuneskat på 22,8 procent. Til sammenligning har Vesthimmerland Kommune Danmarks næsthøjeste kommuneskat på 27,0 procent og et lavt skattegrundlag på kun 163.000 pr. indbygger.

Kommuner som Gentofte har råd til at bidrage mere til kommuner som Vesthimmerland. Derfor ønsker regeringen at sætte rabatten ned.

Regeringen foreslår:

- Et nyt loft over rabatten i overudligningsordningen til velhavende kommuner med lav skat svarende til en udskrivningsprocent ned til 23,5 procent.

Loftet sikrer, at de mest velhavende kommuner fortsat kan beholde en del af de penge, som følger med vækst og flere arbejdspladser.

Flere penge til kommuner med mange svage ældre
I Gentofte lever de ældre i gennemsnit 6 år længere end på Lolland. Der er stor forskel på, hvor svage de ældre borgere er. Og dermed også på, hvor store udgifter kommunerne har til omsorg og pleje. Udgiftsbehovet til ældre over 65 år er simpelthen større på Lolland end det er i Gentofte. Det er et resultat af ulighed i sundhed, som desværre er en realitet på tværs af landets kommuner.

Derfor skal der flyttes penge til de kommuner, hvor borgerne har en lav gennemsnitlig levetid og hvor udgifterne til ældrepleje og –omsorg er størst.

Regeringen foreslår:

- Et helt nyt kriterie for middellevetid.

Større vægt på sociale udgiftsbehov
Nogle kommuner har mange socialt udsatte borgere. De har flere på overførselsindkomst og flere udsatte familier, end andre kommuner. De sociale udgifter fylder mere i budgettet for de kommuner, end for kommuner, der har få borgere med sociale problemer. I udligningssystemet skal der fremover være større vægt på antallet af borgere uden beskæftigelse eller erhvervsuddannelse, psykiatriske patienter, personer med handicap uden for arbejdsstyrken og børn i familier med lav uddannelse.

Regeringen foreslår:

- Det socioøkonomiske udgiftsbehovskriterium forhøjes med 1 procentpoint og låses fast.
- Det demografiske udgiftsbehovskriterium nedsættes tilsvarende med 1 procentpoint.

Det er særligt til gavn for yderkommuner i Syd- og Vestsjælland.

Boks 7

Fakta.

15 pct. af borgerne i Odsherred Kommune er på offentlig forsørgelse, mens det er 7 pct. i Allerød Kommune.

Boligkriterier skal følge med udviklingen
De danske byer er blevet moderniseret og byudviklet. Andre steder står mange huse tomme. Det har ændret på danskernes boligmønstre. Man er ikke nødvendigvis velhavende, fordi man bor i parcelhus på Lolland. Og man har ikke nødvendigvis en lav indkomst, fordi man bor i en lejet lejlighed i København.

Regeringen foreslår:

- De nuværende to boligkriterier erstattes af to nye mere tidssvarende kriterier. Et for almene boliger og et for billig privat udlejning mv.

Fokus skal fortsat være på almene boliger, men også på billige private udlejningsboliger og beboede sommerhuse, som i høj grad findes i yder- og provinskommunerne.

Au pairs skal ikke udløse tilskud
I dag får kommunerne et udligningstilskud pr. au pair, fordi de tæller med i opgørelsen af udlændinge. Men udlændingekriteriet er tiltænkt at dække de ekstra omkostninger, som kommuner med mange udlændinge har.

Velhavende kommuner med mange au pairs, som ikke udgør en udfordring for kommunen, skal ikke have tilskud.

Regeringen foreslår:

- Au pairs skal ikke tælle med i den særlige udlændingeudligning og kriteriet for udlændinge i den generelle udligning.

Kommuner, som skal bidrage mere, kan vælge at sætte skatten op
Når en kommune skal betale mere til andre kommuner, der har mindre gode forudsætninger, behøver det ikke gå ud over velfærden i kommunen. Regeringen vil give plads til, at kommuner, som skal bidrage mere, kan vælge at sætte skatten op.

Kommuner, der får en stor gevinst, kan naturligvis bruge en del af gevinsten til at sænke en måske høj kommuneskat, hvis de ønsker det.

Regeringen foreslår:

- Kommuner, som skal bidrage mere, får mulighed for at sætte kommuneskatten op.
- Kommunerne kan selv beholde de ekstra skatteindtægter.
- Den statslige bundskattesats vil blive sat ned, så skatterne samlet set holdes i ro.

Rimelig overgang til nyt system
Kommunerne skal have en rimelig mulighed for at tilpasse sig til det nye udligningssystem. Det gælder for både store og velhavende kommuner som for helt små og mindre velhavende ø-kommuner. Derfor skal det nye system indfases over tid, så kommunalbestyrelserne har mulighed for at tilpasse sig de nye grundvilkår. Både bidrag og gevinster skal indfases over flere år.

Der er en særlig udfordring for de kommuner, som skal bidrage mere, men som ikke har den stærkeste økonomi. Regeringen ønsker derfor at indføre en permanent kompensationsordning, der tager toppen af regningen, for kommuner med lavt skattegrundlag.

Regeringen foreslår:

- En kompensationsordning, som begrænser det bidrag, som kommuner med lavt skattegrundlag skal aflevere. Loftet sættes til 0,4 procent af beskatningsgrundlaget.
- For kommuner med et meget lavt beskatningsgrundlaget sættes et supplerende loft over det maksimale bidrag, så det udgør 0,15 procent af beskatningsgrundlaget.
- Gevinster indfases med 0,4 procentpoint året.
- Bidrag vil blive indfaset langsommere end gevinsterne.

Svar på bundne opgaver skaber stabilitet

Kriterie for faldende indbyggertal stabiliseres
Når en kommune har tilbagegang i indbyggertallet, så udløser det tilskud per fraflyttet person. Det hjælper til at holde hånden under kommuner med mange fraflyttede, som står i en svær situation. Men kriteriet er blevet ustabilt og kommunerne har svært ved at forudsige, hvad de får i tilskud næste år. Og selv små udsving i indbyggertallet kan betyde store udsving i kommunens økonomi.

Regeringen foreslår:

- Kriteriet for befolkningstilbagegang skal opgøres som et gennemsnit over tre år.
- Der indføres et loft på 100.000 kr. pr. fraflyttede i kriteriet.
- De mere velhavende kommuner skal ikke længere kunne få del i fraflytningspengene. Ordningen skal bruges til at skærme udsatte kommuner med størst nedgang i indbyggertallet.

Beskæftigelsestilskuddet omlægges til generel udligning
Kompensationen for udgifter til forsikrede ledige skal lige som kompensationen for udgifter til andre overførsler tage højde for befolkningssammensætningen og ikke blot fordeles ud fra historiske ledighedstal. Dermed vil det bedre afspejle samfundsudviklingen.

Regeringen foreslår:

- Kommunernes finansiering til området indarbejdes i bloktilskuddet.
- Udgifterne til forsikrede ledige indarbejdes i landsudligningen.
- Udgiftsbehovet i landsudligningen tilpasses samtidig, så det bedre afspejler kommunernes udgifter på beskæftigelsesområdet.

Justering af udlændingeudligningen
Der er kommuner, som løser en særlig stor del af integrationsopgaven i Danmark.

Disse kommuner har ofte mange udgifter til at bekæmpe parallelsamfund, ekstra danskundervisning, jobindsats, kriminalitetsbekæmpelse, tolkning, sprogstimulering i dagtilbud mv.

Når den bundne opgave med at justere udlændingeudligningen, skal løses, så skal der tages højde for at nogle kommuner løfter en særlig stor del af integrationsopgaven. Den skal være rimelig og afspejle udgifterne i kommunerne.

Regeringen foreslår:

- Justering af udlændingeudligningen, så ordningen rettes op og ikke løber løbsk.
- Konkret reduceres det samlede tilskud i ordningen med i alt 0,9 mia. kr.
- Voksne efterkommere skal ikke indgå i basisbeløbet.
- De aldersbetingede tilskud tilpasses, så det bl.a. bedre afspejler udgifterne til sprogstimulering af de mindste børn.

Datagrundlaget gøres mere robust med reformen
Regeringens udligningsreform vil også sikre, at vi får et mere robust og objektivt datagrundlag for udligningen. Det er gjort ved at efterse de kriterier og datakilder, der indgår i udligningsberegningerne.

Regeringen foreslår blandet andet:

- Ændringerne i befolkningstilbagegangskriteriet, som stabiliserer kriteriet.
- Nyt datagrundlag for de nye boligkriterier.
- Andre tilpasninger i udgiftsbehov og datagrundlag.

Bagudrettet kompensation for skævhed i udligningen
I en årrække har nogle kommuner fået mindre i udligning, fordi der manglede oplysninger i den uddannelsesstatistik, der indgår i udligningssystemet.

Statistikken er blevet rettet op. I den forbindelse fik de kommuner, som tabte på opretningen, en fremadrettet kompensation på 1,1 mia. kr. årligt i 2019 og 2020.

Regeringen foreslår:

- 2-årig kompensationsordning på 1,1 mia. kr. årligt i 2021 og 2022 til de 71 kommuner, som *bagudrettet* har fået for lidt i udligningstilskud som følge af de manglende uddannelsesoplysninger.

Januar 2020

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Tlf. : +45 3392 9300
E-mail: sim@sim.dk

ISBN 978-87-93823-25-9 (digital version)
ISBN 978-87-93823-26-6 (trykt version)
2019/20:3

Design: Regeringens Kommunikationsenhed
Layout: Regeringens Kommunikationsenhed
Fotos: Ritzau Scanpix

Publikationen kan hentes på
www.sim.dk

Fotokreditering;
Side 1: FOTO: Ida Guldbæk Arentsen/Ritzau Scanpix
Side 2: FOTO: Anders Tvevad/Biofoto/Ritzau Scanpix
Side 9: FOTO: Torben Klint/Ritzau Scanpix
Side 10: FOTO: Aftonbladet / Ibl Bildbyrå Nilsson Daniel/Ab_110341213/Ritzau Scanpix
Side 13: FOTO: Jens Christian Top/Ritzau Scanpix
Side 22: FOTO: Niels Christian Vilmann/Ritzau Scanpix
Side 25: FOTO: Mads Jensen/Ritzau Scanpix
Side 26: FOTO: Søren Breiting/Biofoto/Ritzau Scanpix

Social- og Indenrigsministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Tlf. : +45 3392 9300
E-mail: sim@sim.dk